UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Erasmi a Chokier Tractatus iurisdictionis ordininariae in exemptos, illorumque exemptione ab ordinaria iurisdictione

in duos tomos distinct.

Quo Praeter Varias Ac pervtiles Additionibus praecipuis & in foro potissimum occurentibus Tomi primi Quaestionibus annexas, etiam S. Rotae Romanae Decisiones Novissimae De Eadem materia editae, & singulari studio selectae continentur - Hac postrema editione praecedentibus duobus Tomis primum additus

Chokier, Érasme de

Coloniae Agr., 1684

Decisio XXVI. Decimarum exemptio facta ex causa onerosa, tunc strictè non est intellegenda, & an in istis terminis sit necessaria derogatio. Cap. nuper de decimis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-61921

Visual Library

mæ ſpirituales nòn comprehenduntur, ita nec attributa executori juriſdictio circa 21
tas verſatur, cum extra fines indulti egredi nullo modo poſſit. *Alciat.in l. impe-* 22
rium 3.num.210.ff.de juriſd.omn.jud. Bellon.de mandat.juriſd.cap 9. quæſt.3.num.14.
& cum non agatur hodie de privilegii executione, ſed de illius interpretatione, 23
parum utique Rota de hujuſmodi decimis omninò ſpiritualibus, & in indulto non 24
contentis, judicare; ut in ſimili dicimus de clauſula *ſublata*, & decreto irritanti,
quæ licet judici & parti os claudant; non impediunt tamen, quin judex de iis, quæ 25
in dd. litteris Apoſtolicis comprehenſa non ſunt, judicare poſſit. *Rota deciſ 341. n.* 26
3.par.1.recent. & in Romana fideicommiſſi de Victoriis 16 Januari 1653.§. præfatam de-
nique coram R.P.D.meo Veroſpio.

Ex quibus, & præcipuè ob non factam in indulto derogationem *d.cap.* *nuper de decimis* reſolutum fuit, deberi decimas Epiſcopo & Parochis tantum informantibus &c.

DECISIO XXVI.

Decimarum exemptio facta ex cauſa oneroſa, tunc ſtrictè non eſt intelligenda, & an in iſtis terminis ſit neceſſaria derogatio. *Cap.nuper de decimis.*

Reverend. P. D. Albergato.

Eſt inter recent. deciſ.299. par.12.

Ferrarien. decimarum.

Veneris 11. Januarii 1658.

SUMMARIUM.

1 *Decimarum exemptio quandò conceditur, derogandum eſt,* cap.nuper de decimis.

2 *Exemptio decimarum intelligenda eſt de decimis temporalibus.*

3 *Papa validè concedit exemptionem à decimis, cum de ejus poteſtate non ſit dubitandum.*

4 *Verbum* decimæ *ſecundum propriam ſignificationem decimas ſpirituales comprehendit.*

5 Decimæ *Laicales non ſunt veræ decimæ, ſed propriè vocantur decimationes.*

6 *Verba ſemper ſunt accipienda in propria ſignificatione, quandò poſſunt ſic accipi.*

7 *Et hoc maximè ſtante eorum generalitate & prægnantia.*

8 *Decimæ ſpirituales ſub quibus verbis tantum comprehendantur.*

9 *Decimæ omnes tam ſpirituales quàm temporales comprehenduntur ſub verbis generalibus.*

10 Decimarum exemptio, *quandò tantum de decimis ſpiritualibus ſit intelligenda.*

11 *Obſervantia ſubſecuta omnem removet difficultatem.*

12 *Obſervantia quandò eſt proxima, eo magis ſtringit.*

13 *Exemptio uti odioſa ſtrictè eſt interpretanda.*

14 *Exemptio à decimis intelligi debet ſtrictè de temporalibus.*

15 *Privilegium licet ſtrictè ſit intelligendum, tamen ejus verba in rigore ſalvanda ſunt.*

16 *Et quandò talis concluſio intret, & num. 17.*

18 *Privilegium facilè conceditur, dum alicui non infert præjudicium.*

19 *Exemptionem à ſolutione decimarum facilè Papa concedit pro terris nondum ad culturam deductis.*

20 *Cum tunc non agatur de præjudicio gravi.*

21 *Verba non ſunt interpretanda contra privilegiatum, & maximè quandò id fuit cautum.*

22 *Verba ſemper in ſuo ſignificatu accipienda ſunt.*

23 *Verba ſemper propriè, non impropriè ſunt accipienda.*

24 *Privilegium conceſſum titulo oneroſo interpretandum eſt ſecundum jus commune.*

25 *Interpretationes inconvenientes vitandæ ſunt.*

26 *Expenſas magnas faciens in beneficando non debet damnum pati.*

27 *Privilegium conceſſum titulo oneroſo, interpretandum eſt propriè.*

28 *Verbum* decimæ *poſitum inter alia onera declaratur à præcedentibus & ſubſequentibus.*

29 *Verba quandò ſint canonica & contineant onera ſpiritualia, & num. 30.*

31 *Decimæ ſpirituales in quota ſolvuntur, Laicales autem in quantitate.*

32 *Exemptio decimarum quandò non requirat derogationem* cap. nuper de decimis.

33 *Exemptio decimarum quandò dicatur præjudicialis Eccleſiæ parochiali.*

34 *Diſpoſitio* cap. nuper *emanavit in Concilio generali.*

35 *Exemptio à ſolutione decimarum, de qua* in d.cap.nuper *non intrat in bonis poſtea acquiſitis.*

36 *Privilegium conceſſum de aliquo tempore intelligitur de illo tempore, non in futurum.*

37 *Privilegium juſtum & æquum non eſt infringendum.*

38 Ratio *ubi non applicatur, idem jus ſtatui non poteſt.*

Ex du-

EX duplici potiſſimum capite reſolutum fuerat *ſub die 26. Maii 1656. coram me.*
decimas deberi Eminentiſſimo Cardinali Pio Ferrariæ Epiſcopo, & Parochis
cum ipſo informantibus, quia ſcilicet derogatum non fuerat *cap. nuper* & quia 1.
exemptio poterat intelligi de decimis temporalibus & prophanis. Verum hodie ex- 2
hibito per Dominos de Bentivolis toto contextu exemptionis, Domini receſſerunt
à deciſis, exiſtimantes privilegium ſuffragari, quia cum de poteſtate Pontificis exi- 3
mentis particulares perſonas à ſolutione decimarum dubitari non poſſit. *Henric.*
Bohic, in c. pervenit 5. n. 13 de decimis. Menoch. conſ. 276. n. 1. Covarruv. var. reſol. lib. 1. cap.
17. n. 9. & admiſit paſſim Rot. *in deciſionibus recenſitis in Cracovien. decimarum 21. Maii*
& 4. Iulii 1640. coram Reverendiſſimo *D. meo Decano.*

Ejuſdem voluntas in præſenti deſumi viſa fuit ex lectura privilegii, in quo
Marchio Entius, & ab eo cauſam habentes abſolutè & ſimpliciter à ſolutione de-
cimarum eximuntur, & ſic à decimis ſpiritualibus, cum verbum *decimæ* ſecun- 4
dum germanum & propriam vocis ſignificationem decimas ſpirituales importet, ut
in his terminis tradit *Add. ad ſan. mem. Gregorium deciſ. 404. ſub litt. B. verſ. propriè*
tamen loquendo. Rota *in Ferrarien. decimarum, quæ eſt deciſio 684. numer. 2. part.*
2. deciſ. 128. numer. 7. deciſ. 180. numer. 17. par. 7. recent. & in Mediolanen. reſciſſionis
permutationis 21. Maii 1591. coram bon. mem. Cardin. Pamphilio, & in Albiganen. de-
cimarum 25. Iunii 1627. §. quia fuit coram bon. mem. Cardin. Virili, ad differen-
tiam Laicalium, quæ verè non ſunt decimæ; ſed decimationes propriè appellari 5
debent, ut advertit *Bald. in conſ. 419. numer. 1. verſ. ſed ſi diſcedunt lib. 1. Bertazzol.*
conſil. 17. numer. 16. & ſeqq. Barboſa de offic. Epiſc. part. 3. allegat. 121. numer. 3. Rota d.
deciſ. 684. numer. 2. & in Toletana decimarum de Capilla 2. Martii 1648. §. utrumque
enim coram R.P.D. *meo Veroſpio.* Et verba ſemper quandò congruè fieri poteſt, in 6
proprio ſignificatu ſunt accipienda, *ad text. in l. 26. ubi Aretin. notat ff. de teſtament.*
Abb in cap. ex parte 27. numer. 3. & 4. de decim. Pariſ. conſil. 22. num. 6. volum. 4. Covar.
var. reſolut. lib. 3. cap. 5. ſub n. 8 in fine verſ. ſed tamen. Rota *coram Buratto deciſ. 279. n. 11.*

Concurrente præcipuè verborum generalitate, prægnantia, & geminatio-
ne, ut in indulto ibi: *A cujuſvis canonis, cenſus, livelli, uſus taxati quàm non taxati, aut* 7
cujuſvis reſponſionis, recognitionis, ac mediæ quartæ decimæ, aut alterius cujuſvis fru-
ctuum partis ſolutione, præſtatione & contributione, ſeu aliis quibuſcunque, & quacun-
que etiam authoritate Apoſtolica &c. etiam motu, ſcientia & poteſtate paribus, &
cum quibuſvis clauſulis, & decretis etiam irritantibus, & derogatoriarum deroga-
toriis, ſeu aliàs quomodolibet, & quavis cauſa etiam quantumvis pia, juſta &
rationabili factis &c. penitus eximentes & liberantes. &c. quæ ſine dubio
decimas ſpirituales comprehendunt juxta *conſil. Decii 113. numero 3. & per* 8
tot. Joannes Baptiſta Ferret. conſ. 102. numero 10. & ſeqq. Surd. conſ. 140.

num.66.lib.1. Guttier canon.quæſt.lib.2.cap.21.numer.126. & conſil.5.numer.15. &
per tot. Rota in Carthaginen. decimarum apud Leon. in Theſaur. fori Eccleſ.par.2.
capit. 27. numer.71. & quod ſub verbis univerſalibus omnes decimæ compre-
9 hendantur *in Leodien. decimarum 22. Aprilis 1652. §. non obſtat, coram R.P.D.*
meo Meltio.

Hæcque interpretatio tantò facilius fuit admiſſa, quia licet in diſtrictu Fer-
rariæ decimas temporales exiſtere probaverit Eminentiſſimus Cardinalis Pius, non
10 conſtat tamen, quod in terris bonificatis decimæ tales reperirentur; undè privile-
gium per neceſsè debet in ſpiritualibus verificari, ut advertit *Menoch. conſil. 461.*
numer.18. verſ. & canonicè. in puncto poſt Alciat. conſil. 32. numer.3. verſ. ſe-
cundo quia lib.1. Rota d. deciſ.684. ſub numer. 1. verſ. cum de emptore. par. 1.
11 *recent.* & obſervantia ſubſecuta omnem removet difficultatem, cum enim à
tempore privilegii nullæ fuerint exactæ decimæ in portione Dominorum de
Bentivolis, ſed ſolum in alia parte, quæ prioribus Dominis fuit aſſignata, ex
12 tali obſervantia conceſſioni proxima benè deducitur, qualis fuerit intentio
concedentis, & quid in privilegio exemptionis fuerit comprehenſum, ut in
terminis decimarum poſt alios *Menoch. conſil.276.numer.19. Cancer. variar. re-*
ſolut.lib.1.c.23.de decimis n.14.verſ. verum quidquid. Rota in ſancta Severina decima-
rum 28.Iunii 1647.§. nihil obſtat.& 14. Ianuarii 1650.§. demum coram Reverendiſ-
ſimo Tarraconen.& in Ravennaten.ſeu Ferrarien.decimarum.5.Martii 1649. coram.R.
P.D.meo Meltio.§. accedit etiam.

13 Hinc evitatur ratio præteritæ reſolutionis, quod exemptio tanquam o-
14 dioſa ſtrictè de ſolis temporalibus decimis ſit intelligenda, quia ultra quod non
ita reſtringenda eſt interpretatio, ut à propria verborum ſignificatione receda-
tur. *Dec.d conſil.113.numer.6. & 7. Surd.d.conſil 140.numer.65. verſ. & ideo di-*
co. Caſtropal.oper. moral.par.2.tract.10. diſput.11. punct.12. ſub numer.5. verſ.ne-
15 *que argumenta.* ubi quod licet privilegium ſit interpretandum ſtrictè, tamen ver-
16 ba in rigore ſalvari debent, & explicari ſecundum ſuam ſignificationem rigoro-
ſam: reſponſum fuit id ſolum poſſe procedere in exemptionibus gratioſis & ge-
17 neralibus ſuper acquiſitione omnium bonorum; ſecus autem in oneroſis ad cer-
ta bona reſtrictis, & pro publica utilitate conceſſis, & in novalibus, in quibus
18 privilegium facilè conceditur, cum nulli præjudicium inferatur, ut diſtinguit
Abb.in cap.dudum 31.num.1.de privileg. ubi in ſpecie ponderando exemptionem pro
19 terris non adhuc ad culturam redactis, inquit Papam de facili concedere tale pri-
20 vilegium, quia non tendit in grave præjudicium. *Rebuff. de deciмis quæſt.14.n.32.*
in fine verſ.ſecus in novalib.Cancer.Var.reſol.d.cap.13.ſub.n.15. verſ.eſtque ratio. Rota
coram Caſſadoro dec.1.n.2.de privil.

21 Ex facto etiam fundamentum illud removetur, cum expreſsè indultum fuerit,

quod

quod verba non poſſint contra Marchionem Entium interpretari, ſed quatenus
dubia eſſent, in ſenſu favorabili ſemper accipi debent ibi: *che li preſenti capitoli* 22
non ſi poſſino gloſare contro li bonificatori, mà s'intendino liberamente come ſi leg-
gono, e ne' caſi dubii s'intendano ſempre à ſuo favore, &c. Hinc enim ſequi-
tur decimas propriè de ſpiritualibus ad favorem bonificatorum eſſe intelli-
gendas, non autem impropriè de prophanis per ea quæ tradunt in ſimili- 23
bus *Alexand. conſil. 45. numer. 2 & ſeq. lib. 7. Rolan. à Valle conſil. 43. numer.*
47. & 48. lib. 4. & in proximis terminis de clauſulis contrarium judicari pro-
hibentibus. *Gonzal. ad regul. 8. gloſ. 66. numer. 25. & ſeqq. Valenzuela conſil.*
151. numer. 12. lib. 2. Rota in Bononien. Archipresbyteratus 23. Martii 1648. coram
Eminentiſſ. D. Cardin. Corrado, §. præſertim verò.

Supradictis accedit cauſa exemptionis, quæ titulo valdè oneroſo con-
ceſſa fuit in recompenſationem bonificationis publicam utilitatem præ ſe fe-
rentis, pro qua ad finem deducenda Domini de Bentivolis ingentes impen- 24
ſas, & maximum æs alienum contraxerunt cum onere montis Sixti, quo-
rum fructus ſolvere ipſi tenentur, præcedente autem titulo oneroſo, privi-
legium de decimis ſpiritualibus jure communi debitis intelligi debet. *Rota*
coram Seraph. deciſ. 1293. numer. 1. & 5. verſ. verum decimæ, & in Oriolen. de-
cimarum 16. Martii 1588. coram Orano. aliàs ſequi poſſet inconveniens, quod 25
plus diſpendii quàm utilitatis ex hujuſmodi bonis conſequerentur, ut con-
ſiderat *text. in cap. conſultationi 33. in fine de privil. & ibi gloſſa.* exemplificat di-
cens, puta propter magnas expenſas, quas fecerunt, reducendo terram inuti- 26
lem ad culturam, & advertit *ibi Abb. ſub numer. 1. verſ. in gloſ. fin. Rebuff. de de-*
cim. quæſt. 14. numer. 28. verſ. de quibus. Nam hoc ſaltem operari debet oneroſitas
tituli, ut verba conceſſionis juxta propriam ſignificationem intelligantur, nec ſint 27
reſtringenda, ut in conceſſione propter benè merita. *Surd. conſ. 140. num. 34 & ſeq.*
lib. 1. Rota in Sarſinaten. feudi 22 Junii §. præterea in hoc feudo, & 18. Decemb. 1645. §. ex
quibus verbis coram b. m. Dunozetto.

Non obſtat quod verbum illud *decimæ* tanquam poſitum inter alia onera 28
merè temporalia debeat à præcedentibus & ſubſequentibus declarari, *ut in præ-*
cedenti deciſione §. hacque exemptionis. Nam apparet ex ſupradictis verbis pri-
vilegii, quod imò decimæ fuerant inſertæ cum aliis verbis ſpiritualitatem de-
notantibus, ibi: *ac mediæ quartæ decimæ, vel alterius cujuſvis fructuum partis* 29
ſolutione, quæ ſunt verba canonica, ut advertit *Berous in cap. Raynutius numer.*
162. & 168. de teſtament. & onera ſpiritualia, ut per *Lap. in tract. de cano-*
nic. port. cap. 2. numer. 1. & numer. 64. nam quarta debetur Epiſcopo, & de- 30
cima Parochis juxta diſpoſitionem *text. in cap. conquerente 16. de offic. ordin.*
cap. de quarta de præſcript. Ferret. d. conſ. 102. num. 3. Mart. conſ. 12. numer. 1. & 2.
Menoch.

Menoch.d.conſ.402.num.21.& 22.Barboſa.de offic. & poteſt.Epiſc.alleg.86.num.33.
31 *ſeqq.par.3.Rota coram Cavaler.deciſ.648.num.1.& in Beneventana quarta 24.Janu*
rii 1650.coram.bon.mem, D*urozetto in princip.* & deſignat quo am,& ſic propriè ſp
ritualibus decimis conveniunt, quæ in quota ſolvuntur, ad excluſionem laicalium
quæ in certa quantitate præſtari debent. *Curt. jun.conſ.177.num.6. Monet.de decim.*
32 *cap.2.num.1.& ſeq.Rota d.deciſ.684.num.2.par.1.& deciſ.128.num.7.par.7.recent.*
Et denique cùm ante tempora privilegii nullæ ex his bonis decimæ exigeren-
tur, utique neceſſaria non fuit derogatio. *cap.nuper de decim.* cum illius diſpoſitio ha-
beat locum in bonis decimari ſolitis, ut litteraliter apparet ibi: *decimas perſolvat Ec-*
cleſiis, quibus ratione prædiorum antea ſolvebantur. & declarat *ibidem Hoſtien.num.1.*
33 *ante fin.verſ.ſolvebantur.* & contrarium nullo modo probatum fuit ex datis *in Sum-*
mario Eminentiſſimi Domini Cardinalis, cumque in præſenti agatur de exemptione
reſtricta ad certas perſonas & bona ſpecialiter expreſſa, ratione cujus tantum abeſt,
quod Eccleſiæ parochiales læſæ fuerint, & gravamen receperint, ut in *eod.textu* di-
citur ibi: *ne occaſione privilegiorum ſuorum Eccleſiæ ulterius prægraventur*; quod in-
ex ingentibus expenſis, ac immenſo labore Domini de Bentivolis locupletatæ pin-
gues decimas ex ea parte bonorum bonificatorum, qui prioribus Dominis fuerunt
34 reſervata, perceperunt, & nunc etiam percipiunt; etiam ex hoc capite viſa non eſt
applicabilis diſpoſitio *d.cap.nuper.* quia in concilio generali de quo ibidem fit mentio,
35 ſtatutum fuit privilegium Ciſtercienſium & Templariorum non habere locum pro
bonis inpoſterum acquirendis; ibi; *ne de cætero emant poſſeſſiones, de quibus decimæ de-*
beantur Eccleſiis, quia cognovit Concilium, quod multas acquirebant poſſeſſiones &
bona, & ob id graviſſimum Eccleſiis parochialibus præjudicium imminebat, unde
privilegium reſtrictum fuit ad poſſeſſiones quas tempore Concilii poſſidebant, ut de-
36 clarat *ibi gloſſa & Rebuff.de decim.quæſt.14.num.42.Eman,Roderic,quæſt.regul.tom.2.*
q.44.art.4.verſic.tertium vero tempus.
37 Ex quibus privilegium uti juſtum & æquum infringendum non eſſe, ſed interpre-
tandum ut comprehendat decimas ſpirituales, cùm tam littera quàm ratio ibi expreſ-
38 ſa huic caſui non applicentur ut ſupra, reſolutum fuit, & recedendum à deciſis utra-
que parte acerrimè informante.